

Izhaja v ponedeljek in petek
ob 5. popoldne.
Stane mesečno Din 7—
za inozemstvo Din 20—.
Račun pri pošto-čekovnem
zavodu št. 10.666.

Nova Doba

Redakcija in uprava: Celje,
Strossmayerjeva ulica 1,
pritličje, desno.
Telefon int. št. 65.
Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi po tarifu.

Rokopisi se sprejemajo ob ponedeljkih in petkih brezpogojno le do 10. dopoldne. — Predpisi glede prostora in dneva objave oglasov se uvažujejo le po možnosti.

Štev. 34.

Celje, ponedeljek 25. aprila 1932.

Leto XIV.

Proslava desetletnice zakona o zavarovanju delavcev v Celju

V nedeljo 24. t. m. od 11. do 12.15 se je vršila v dvorani Obrtnega doma v Celju zelo dobro obiskana proslava 10-letnice zakona o zavarovanju delavcev, ki je bil uveljavljen 5. maja 1922. Proslavi so prisostvovali m. dr. sreski podnačelnik g. Klobič, celjski opat g. Jurak, mestni župan g. dr. Goričan s podžupanom gosp. Ravnikarjem in magistratnim ravnateljem g. Šubicem, okoliški župan g. Kukovec, zastopniki drugih javnih uradov in korporacij, predstavniki celjskih šol s sreskim šolskim nadzornikom g. Pestevškom ter številni celjski obrtniki, trgovci in delavci. Nad odrom je visela kraljeva slika, okrašena z dvema državnima trobojnicama.

Slavnost je otvoril tamburaški zbor KM z venčkom slovenskih narodnih, pevski zbor »Oljke« pa je zapel dve pesmi.

Ravnatelj OUZD v Ljubljani g. dr. Jože Bohinjec je nato v daljšem predavanju orisal gospodarski in socialni pomen delavskega zavarovanja. Izvajal je med drugim:

»Slovensko ozemlje ne slavi letos le desetletnice sedanjega zakona o zavarovanju delavcev, temveč bo v kratkem poteklo že 45. leto, ko je bilo v naših krajih na podlagi starega avstrijskega zakona iz l. 1887. in 1888. urejeno bolniško in nezgodno zavarovanje. Delavsko zavarovanje ima številne odkrite prijatelje, obenem pa tudi mnogo neprijateljev, ki so to postali večinoma iz premajhne ali pa prepovršne in deloma napačne informiranosti o važnosti in koristi zavarovanja za državno notranje politično življenje.

Delavsko zavarovanje je treba smatrati pravno in gospodarsko enako ostalim zavarovanjem, kakor n. pr. proti vlamu, požaru itd. Seveda pa je delavsko zavarovanje v svojem namenu in v vsej ogromni izvedbi visoko nad drugimi zavarovanji, saj ščiti najbednejše in podpore najbolj potrebne v primeru, da je ogroženo ali uničeno njihovo najdražje, to je — zdravje. Ker je delavsko zavarovanje pravna in gospodarska ustanova, mora brezpogojno zadostiti osnovnemu gospodarskemu načelu: s kar najmanjšimi stroški mora dosežati čim večje uspehe. Seveda ne sme posameznika - zavarovanca preveč obremeniti prispevanje, temveč je to treba znižati čim nižje mogoče s tem, da se krog zavarovancev čim bolj razširi in število pomnoži. To je omogočeno z obveznim zavarovanjem, ki ga predpisuje omenjeni

zakon. Današnja kriza, ko je toliko delavstva odpuščenega, je zadela naše, pa tudi ostalo zavarovanje po vsem svetu zelo občutno. Prispevki članov so močno padli, pač pa so ostale dajatve enake. Zavod ni prejel iz razloga splošne gospodarske krize velikega dela predpisanih prispevkov delodajalcev v naši banovini, n. pr. samo v letu 1930. okrog 13 in pol milijona dinarjev. Upravni stroški zavoda so razmeroma zelo nizki in zadevni očitki, ki se v javnosti slišijo tako pogosto, ne drže.

Poleg dejstva, da bi delavec v primeru obolenja in delanezmožnosti, ko izgubi ves zaslužek, brez zavarovanja moral dobesedno stradati, je treba tudi pomisliti, da prinaša socialno zavarovanje našemu gospodarstvu več direktnega dobička kakor izgube, da niti ne omenimo indirektnih koristi. Tako je n. pr. narodno gospodarstvo v l. 1928. iz naslova bolniškega zavarovanja dejansko obremenjeno le s približno 14.000.000 Din, vrnilo pa se mu je iz naslova izvajanja bolniškega zavarovanja 33.000.000 Din.

Zanimive so številke o delavskem zavarovanju v Celju in okolici: od l. 1927. do l. 1931. je bilo v sanatorijih 215 oseb, l. januarja t. l. je uživalo nezgodne rente 353 oseb v letnem znesku 1.063.653 Din, pri tem niso vštetni oni, ki jim rente nakazuje osrednji urad v Zagrebu. Bolnikov je bilo v l. 1928. dnevno 415, l. 1929. že 487, naslednje leto 441 in lani 377. Število obolenj je znašalo lani 4094, porodov članic in svojki je bilo 519, smrtnih primerov pa 86. Zavarovanih članov šteje celjska ekspozitura 14.917, zaposlenih v 4402 obratih. Na hranarini je bilo lani izplačanih 2.078.000 Din, predpis prispevkov pa je znašal 5.826.013 Din, od česar je treba odšteti še predpis za Delavsko zbornico in borzo dela.

Nametal sem vam samo nekaj misli iz velike zakladnice vprašanj našega socialnega zavarovanja, ki je kljub vsemu naš največji kulturni spomenik. Ob desetletnici enotnega zakona je prav, če se zberemo pred tem spomenikom in položimo predenj venec, spleten iz rož ljubezni in spoštovanja do človeka, ki v težkem dimu težko dela, pa je naš sin, naš človek, naš državljan in sočujvar usode nas vseh.

Govornik se je zahvalil za številno udeležbo vsem navzočim, zlasti pa mladini, ki bo nekoč prevzela sado vse dela sedanjih, starejših socialnih delavcev.

Ob koncu lepe proslave je zbor »Oljke« zapel učinkovito nacionalno pesem.

DRAGO ŽABKAR:

Obrtništvo v prejšnjih stoletjih

(Dalje.)

Oba izvoljena očeta sta prevzela v varstvo in oskrbo zadružno skrinjo, zaprto z dvema različnima ključema; enega je dobil prvi, drugega pa drugi oče. Skrinjo sta smela odpreti le v navzočnosti vseh članov zadruge. Ta skrinja je vsebovala vse važne listine rokodelstva, poleg tega pa je služila kot blagajna za doneske zadružnikov in shranjevanje onih zneskov, ki so jih plačali zadružniki za razne kazni. Ako je iz te skrinje kaj zmanjkalo, sta morala zadružna očeta nadoknaditi iz lastnega žepa, da, utegnita sta celo izgubiti tudi vse pravice za izvrševanje svojega rokodelstva.

Zadružnih shodov na Rešnjega telesa dan so se morali udeležiti vsi

zadružniki. Shodi so bili često zelo burni. Da se izognejo neljubim posledicam, so ukazovali očetje, da ne sme na shod nihče priti oborožen. Tako so padarji in ranocelniki ukazali, da ne sme nihče priti na shod z mečem, terceterolom, bodalom ali nožem. Kdor je vzlic temu prišel na shod oborožen, je moral plačati kazen. Kaznovali so tudi one, ki se shoda niso udeležili. Kazni so izrekli in nalagali v vosku od enega do dveh funtov. One, ki jih ni bilo na shodu zaporedoma tri leta niti pri procesiji, so kaznovali z izključitvijo in z izgubo mojstrstva. Tudi onega, ki ni prihajal k pogrebom svojih tovarišev, je zadela ista kazen. Kadar je kdo umrl, so napovedali njegov pogreb vsem zadružnikom, mojstrom, vdovam, pomočnikom in vajencem; vsi ti so se morali pogreba udeležiti. Vsake kvatre so dali brati maše za duše v vica in za vse umrle tovariše. Tudi teh maš so se mo-

Ukinjenje kuluka

Kr. banska uprava dravske banovine je objavila v »Službenem listu« dravske banovine z dne 23. t. m. naslednji razglas o ljudskem delu za nedržavne ceste:

Proračun dravske banovine za leto 1932./33. izkazuje med dohodki tudi 25% nadomestno cestno doklado na račun ljudskega dela, odnosno odkupnine za banovinske ceste. Ta proračun je zakonito potrjen. Ker je označeni dohodek banovine predviden izrecno kot nadomestek za banovinski kuluk, se ljudsko delo (odkupnina za to delo) glede banovinskih cest v proračunskem letu 1932.-33. v območju dravske banovine ne bo izvajalo. Javni uslužbenci plačujejo tudi v tej dobi obvezno odkupnino po izjemni določbi § 21. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samoupravnih cestah od 30. maja 1930. Oni zavezanci, ki iz kateregakoli razloga niso odslužili pripadajoče cestne obveznosti za leto 1930./31. na banovinskih cestah, morajo odslužiti delo banovinskih cest na občinskih cestah, in sicer na račun banovinske subvencije za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest.

Zavezanci, ki so v zaostanku s plačilom odkupnine za banovinske ceste na račun cestne obveznosti za leto 1930. in 1931., so zavezani odkupnino plačati, ker tvori označena odkupnina sestavni del dohodkov banovinskega proračuna za leto 1931.-32. Vendar se davčne uprave pooblašajo, da opuste prisilno izterjavo označene davščine, ako bi zavezanci zaradi siromaštva ne mogli plačati odkupnine.

Ljudsko delo in odkupnina za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest I. in II. reda se izvaja v vseh onih občinah, ki ne morejo označenih del opraviti z dohodki občinskega proračuna ali z najetim posojilom. Državna nadzorna oblast je po § 68. zakona o nedržavnih cestah v zvezi s členom 28. pravilnika o ljudskem delu dolžna, da odredi prisilno popravo občinskih cest, kjer je ogrožen, oviran ali onemogočen promet, in sicer z ljudskim delom po določilih navedenega pravilnika. Iz gornjega razloga morajo imeti vse občine, ki ne razpolagajo s potrebnimi denarnimi sredstvi za označen namen, stalno v evidenci odobrene sezname zavezancev za ljudsko delo in odkupnino.

DOMAČE VESTI

d Dva nova ministra. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 21. t. m. je bila sprejeta ostavka ministra za gozdove in rudnike dr. Stanka Šibenika in gradbenega ministra Nikolé Preke. Za gradbenega ministra je imenovan dr. Stjepan Srkulj, župan mesta Zagreba, za ministra za gozdove in rudnike pa narodni poslanec Viktor Pogačnik. Nova ministra sta 22. t. m. opoldne prisegla pred predsednikom ministrskega sveta in zunanjim ministrom dr. Marinkovičem ter nato prevzela posle od svojih prednikov

d Nove telefonske zveze. Prometno ministristvo je uvedlo telefonski promet med naslednjimi kraji v dravski banovini in Mallnitzom na Koroškem: Celje, Bleč, Maribor, Ljubljana in Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru — Mallnitz. Pristojbina za trinitutni pogovor znaša 3.40 zlatih frankov.

d Časopis za zgodovino in narodopisje. Te dni je izšel v Mariboru I. snopič letnika XXVII. le odlične znanstvene revije, ki jo izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Novi snopič ima naslednjo vsebino: Dr. Franjo Šijanec: Slikar Franc Mihael Strauss. — Dr. Fr. Ilešič: Iz Vrazove slovenske literarne zapuščine. — Egon Baumgartner: Važna numizmatična najdba v Mariboru. — Jan-

ko Kotnik: Sprotuletna Vijolica, dijaški list mariborske gimnazije iz l. 1848. — Dr. Fr. Ilešič: Odkod ime Slomškovih »Drobtinic«? — Franjo Baš: Dr. Stanko Vurnik. — V. Steska: Milko Kos, Srednjeveški rokopiši v Sloveniji. — J. Mravljak: Janko Orožen, Zgodovina Celja, III. del. — Franjo Baš: Josip Mravljak, Dravograd, I. — F. K.: Mariborski koledar 1932. — J. Kelemina: Dr. W. Steinhäuser, die genetivischen Ortsnamen in Oesterreich. — F. Minařík: Nöbner Schniderschitsch, Die Geschichte der Pharmazie in Steiermark bis zum Jahre 1850. — Vilko Novak: Domovina, Měsęcne novine za slovenzki národ. — Vilko Novak: Sándor Mikola: A vendég multja és jelene. — F. I.: Dr. Miroslav Vanín, Povijest filozofijske i teologijske nastave u Isusovačkoj akademiji u Zagrebu 1633—1773. — Jan Sedivý: Zbornik društva slovaških profesorjev. — Zgodovinsko društvo v Mariboru. — Studijska knjižnica v Mariboru. — Arhiv za zgodovino in narodopisje. — Uredništvo revije sporoča v tej številki, da bo »Časopis« izhajal odselej po štirikrat na leto. S tem hoče Zgodovinsko društvo pōživiti stik s svojimi člani. »Časopis« stane letno 50 Din in ga toplo priporočamo vsem, ki se zanimajo za zgodovino in narodopisje.

mu narekovali vsi zadružniki. Nikdar niso smeli popivanje plačati iz zadružne blagajne, vsak je moral poravnati svoj račun sam. Več kakor 12 krajcarjev ni smel nihče zapraviti ob priliki shoda; za onega, ki je ta znesek prekoračil, je moral plačati »oče« iz lastnega žepa.

Za vdove in hčere mojstrov je skrbel zadruge prav po očetovski. Pomočniku, ki je vzel v zakon vdovo ali hčerko mojstra, so zagledali takso in mojstrsko južino. Vdova ni smela obdržati v uku vajencev, ki jih je zatekla mojstrova smrt, le barvarska zadruge je dovoljevala, da so smeli ostati v uku pri vdovi oni vajenci, ki so pri mojstru dovršili vsaj polovico učnega časa. Vajenca oprstili je smel edino le mojster. Padarski in ranocelnški pomočniki, ki so hoteli postati mojstri, so morali poročiti vdovo ali hčerko iz te stroke; le ako teh ni bilo, so smeli poročiti drugo žensko. (Dalje prih.)

ker vse kažejo dobrega pripovednika-stvaritelja.

Zanimanje za to delo, ki nam je bilo nedvomno potrebno, je v vseh, tudi prizadetih krogih, veliko. Knjiga se naroča pri založbi »Zemlja« v Ljubljani, Večna pot. Okusni zunanji ovitek je umetniško delo celjskega znanca, akad. kiparja Nika Pirnata. Lično vezana knjiga stane 35 Din, broširana pa 25 Din.

Kino

Mestni kino Celje. V ponedeljek 25. t. m. ob 20.30 se bo na splošno željo predvajala sijajna zvočna veseloigra s petjem in godbo »Revizor Haselhuhn« s slovitim češkim komikom Vlasto Burianom v lgavni ulogi. — Torek 26., sredo 27. in četrtek 28. aprila: »Borba za Mandžurijo«. Izredno zanimiv in poučen zvočni film. Naravni posnetki kitajskih in japonskih pokrajin, narodni običaji Kitajcev in Japoncev, slike iz bojev v Mandžuriji. Zvočna predigra. — Predstave ob delavnikih ob pol 9. zvečer.

Glasovi iz občinstva

Na naslov mestnega avtobusnega podjetja v Celju

Ob nedeljah in praznikih je tak naval na mariborski avtobus, ki vozi zvečer v smeri Konjice—Celje, da je vsako vstopanje v ta avtobus počeni od Vojnika dalje proti Celju nemogoče. Nujna bi bila na tej progi uvedba 1 vožnje našega mestnega avtobusa, ki bi naj vozil vsaj ob nedeljah in praznikih ob dveh popoldne iz Celja do Vojnika in ob šestih zvečer nazaj v Celje. Promet na progi Celje—Konjice zahteva sploh še uvedbo 1 vožnje celjskega avtobusnega podjetja iz Celja do Konjice in nazaj, ker bi bilo to v gospodarsko-trgovskem interesu tako mesta Celja kakor tudi Konjice.

Interesenti.

„Hudi pes in vsaki dan sveže pivo“

V Celju in okolici, pa tudi drugod čitamo skoro brez izjeme napačne napise kakor n. pr. »Pozor, hudi pes!« in »Vsaki dan sveže pivo.« Popravite vendar že te spakedranke! Slovenci pišemo pravilno: »hud pes«, »vsak dan sveže pivo« itd. Vse, kar je slovnično napačno, se mora takoj popraviti, da se drugi ne bodo posmehovali. P.

Razposajena mladina

Na Jožefovem hribu se zbirajo večsah ob popoldnevih gruč paglavcev, ki tam razgrajajo in delajo škodo posestnikom. Na Kalvariji plezajo na komaj prenovljene križe in kipe, neki paglavec je celo, sedeč na kipu, pljuval kipu v obraz. Starše pozivamo, da bi bolj pazili na svojo dečo, da ne bo s svojim vedenjem v sramoto roditeljem in šoli. Č.

Gospodarstvo

JOS. GOSAK (Teharje):

Perutninarstvo

Nasajajte valilna jajca iz zaklopnih gnezd!

Jajc je sedaj povsod v izobilju, kajti kokoš je ptica in njen nagon jo sili, da si vzgoji zarod kakor vrabci, senice, ščinkovci, lastovke in druge. Zato nesejo pomladne mesece vse, še sicer tako zanikrne kokoši, in sedaj so vse pridne. Druga pa je v poletnih, jesenskih in zimskih dneh; takrat je za jajca slaba, gospodinje in gospodarji pretijo perutnini, ki le žre in ne nese nič, z nožem ter rotijo, da ne bodo redili niti ene kokoši več. To je naša stara pesem, ki jo slišimo leto za letom in je še tudi ne bo tako

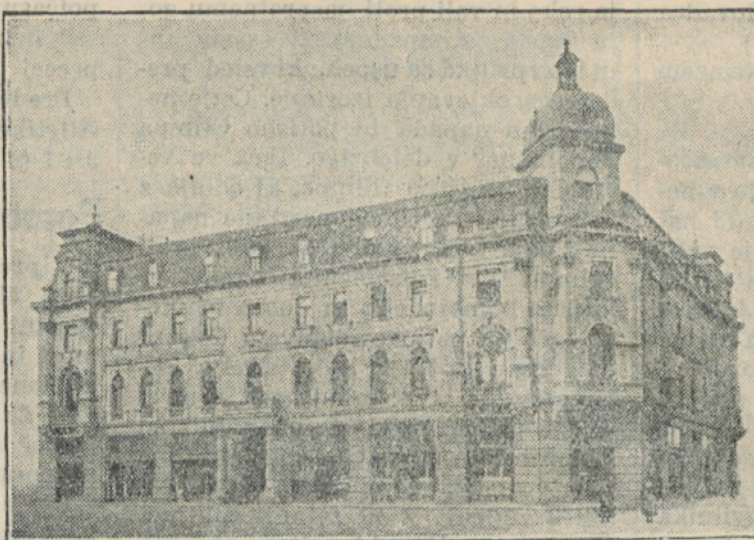
Celjska posojilnica d. d. v Celju

V LASTNI HIŠI NARODNI DOM

Glavnica in rezerve nad Din 14.000.000.—

Kupuje in prodaja devize in valute.

Izdaja uverjenje za izvoz blaga.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in tekoči račun ter nudi za iste popolno varnost in ugodno obrestovanje.

Maribor, Šoštanj Podružnici:

kmalu konec. V listih hvalijo nove rase, čudodelne, neprekosljive, ki bodo perutninarje na mah obogatile, samo da zvbijo od lahkovernih ljudi drage novce.

Toda bodi enkrat za vselej povedano: nobeno plemo ni najboljše, vsako dobro pa odpove, ako ne ravnamo žnjim pravilno.

Naše gospodinje odbirajo za nasad jajca le po debelosti in lepi barvi, vse drugo jim je deveta briga. Temu primerni so seveda tudi uspehi, ko so dobre nesnice nekaj povsem slučajnega in redkega, večinoma pa je nov zarod ravno tako slab, ako še ne slabši od prejšnjega.

Zakaj pa odbirate s tako skrbjo koruzne stroke za seme? Dobro vemo, da je le dobro razvit, zdrav, rodovit plod za seme, da bo le tako seme zopet rodilo po veliki večini močne, trdne, rodovitne rastline. Kakor je to pri solati, koruzi, fižolu in vseh drugih rastlinah, tako je tudi pri perutnini, pri kokoših.

Odbiranje, z učeno besedo selekcija, je nauk, ki ga je utemeljil prvi veliki angleški prirodoslovec Charles Darwin že pred 73 leti. Ta nauk je postal eden glavnih temeljev dobičkanosnega kmetovanja in se dandanes najbolj povdarja.

Jajca odbirati po dobrih lastnostih kokoši ni ravno lahko, ker je jajce jajcu podobno, bodisi da je od pridne ali zanikrne kokoši.

Treba je, da kokoši vse leto opazujemo, da si zapisujemo število znesenih jajc za vsako kokoš posebej, da končno jajca zaznamujemo s številko kokoši in dnevom, ko ga je znesla. Le na tak način poznamo iz celega tropa najpridnejše kokoši in le od teh nasajamo jajca. Ta nesna kontrola ni posebna umetnost, treba pristojnih zaklopnih gnezd in knjižice, v katero si vpisujemo potrebne podatke. Naši ljudje bi to že znali, toda ne

potrudijo se, ne zljubi se jim, nekateri pa tudi res ne utegnejo vsled drugega dela.

Tisti, ki imajo zaklopna gnezda in nesno kontrolo, izločijo vse slabe kokoši, ker jih kmalu spoznajo in jih ne marajo z izgubo krmiti.

Pri takih rejcih boste dobili valilna jajca, iz katerih se bodo izvalile pridne, lepe pa tudi plemenitejše kokoši, s katerimi boste imeli veselje. Letos imamo pozne koklje, treba bo, da posvetimo piščancem, ki se bodo kasno izvalili, posebno skrb, da bodo imeli obilo redilne hrane in toplote, da ne zaostanejo v rasti.

Smešnice

slednje podatke: Kraj, kjer ej prošitica se je hotel poročiti. Vse je bilo že pripravljeno in določeno. V zadnjem trenutku je Butica nenadoma izpremenil ves dnevni red in je zahteval, da se poročni dan preloži na ponedeljek. Butica je namreč izračunal, da bi padla njegova zlata poroka na četrtek, če bi se poročil v sredo. To pa ni šlo. Ob četrtek hodi Butica kegljat.

»Včeraj sem si kupil novega Brockhausa.« — »Ali že imaš garažo za novo vozilo?«

»Kaj vidim, vi strastni vegetarijanec jeste zrezek?« — »Oprostite, to zámé ni zrezek, nego prepovedan sad.«

Franjo Dolžan Celje

Za kresljo 4

kleparstvo, vodovodne inštalacije, strelovodne naprave

Prevzema vsa v zgoraj navedene stroke spadajoča dela in popravila. — Cene zmerne.

Postrežba točna in solidna!

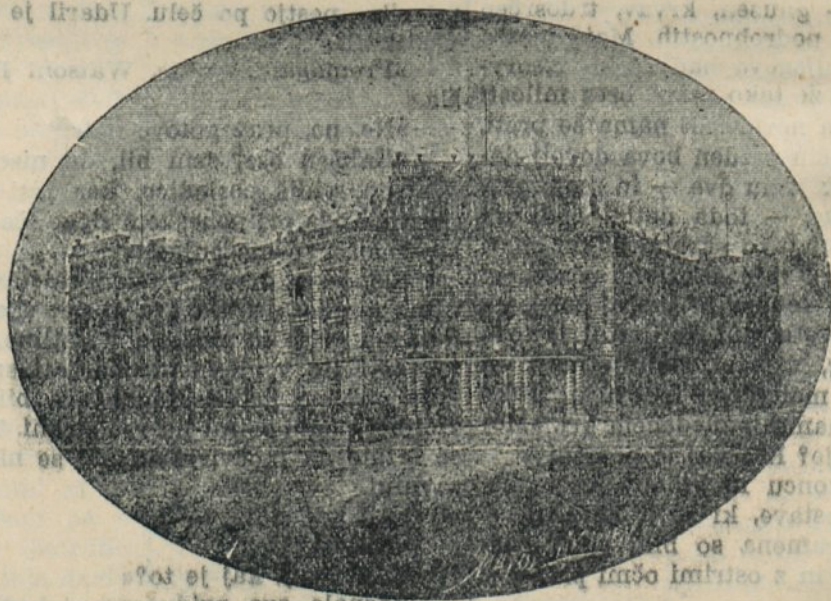
Telefon št. 245

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnovarnem zavodu, ki že obstoja 64 let

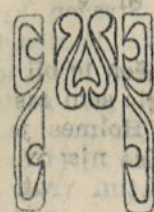
Celjska mestna hranilnica

v CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja posveča posebno pažnjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.

Za hranilne vloge jamči poleg še mesto Celje z vsem premoženjem in vso davčno močjo

Urejuje Rado Petnik. — Odgovoren za konzorcij »Nove Dobe« in Zvezno tiskarno Milan Cetina. Oba v Celju.